

Vinkkejä siementen puhdistamiseen

Osa 1. *Marjoja - ja julman teräviä piikkejä siemenkodissa*

Ohjeita siementen puhdistukseen on jaettu aikaisemminkin, mutta kertaus ei ole pahitteeksi ja uusia siementen kerääjiä tulee joka vuosi mukaan. Joskus siemenet jäävät lähettämättä, kun niitä ei osata puhdistaa. Kuitenkin osa välitykseen lähetetyistä siemenistä on hyvin ja asiallisesti putsattu, korkeintaan ne vaativat hieman pölyjen puhaltelua.

On lajeja, joita ei kannata käsitellä ilman hanskoja: Siis hanska käteen. Ota käyttöön oikea nahkahanska, ”näppylä”- tai puutarhakäsineet eivät kelpaa tähän hommaan! Piikkisiä lajeja ovat mm. pallo-ohdakkeet, piikkiputket, ohdakkeet, neidonkielet, raunioyrtit, nukula ja pähkämöt. Erityisesti neidonkielen karvoilta näyttävät piikit ovat ikäviä!

Jo keräysvaiheessa kannatta laittaa hanska käteen, kun keräät piikkisiä ja teräviä osia sisältävien kasvien siemeniä. Kun kerätyt mykeröt, kodat tai muut kasvin siemeniä sisältävät osat ovat kuivuneet, aloitetaan puinti, jossa siemen irrotetaan muista kuivuneista kasvinosista. Hankaa kerättyjä siemenkotia hanska kädessä siivilässä tai seulan päällä, kunnes siemenet alkavat erottua. Kun siivilän silmäkoko on pienempi kuin siemen, roskat jauhautuvat vähitellen murskaksi ja varisevat siivilän läpi, ja siemenet jäävät siivilään. Siemenmassaa välillä puhaltamalla lähtevät pois tyhjät kuoret.

Laita hanskat käteen myös hangatessasi esiin kurjenpolvien siemeniä. Kärhöjen, kylmäkukkien ja kellukoiden siemenissä

olevia haituvia ja väkisiä poistettaessa hanska kädessä työskentely on paljon tehokkaampaa kuin paljain käsin, vaikka niissä ei olekaan piikkejä. Sama koskee myös mm. apiloiden ja masmalon siementen puhdistusta. Hankaa niiden siemenkotia pienisilmäisessä siivilässä tai seulan päällä, kunnes haituvat ja siemenkuoret varisevat murusina läpi ja siemenet jäävät siivilään. Puna-apila on kaikkein vaikein, mutta kyllä sieltäkin siemenet saa erottumaan, kunhan jaksaa hangata.

Marjoista siemenet ”pestään” esiin. Kielo, oravanmarja, lillukka, variksenmarja, sudenmarja, parsa, ruusut, tuomet ja pihlajat tuottavat siemeniä marjan sisällä. Mansikalla siemenet ovat marjan pinnassa. Marjoja voi liottaa vähän aikaa, jotta ne pehmenevät. Sitten ne laitetaan siivilään, jonka silmäkoko on pienempi kuin siemen. Juoksevan veden alla marjoja painellaan, jolloin marja-aines huuhtoutuu pois. Yleensä kuoret ovat sitkeitä ja jäävät siivilään siementen joukkoon. Näin syntynyt massa saa kuivua lautasella, jonka jälkee sitä hangataan taas siivilässä, jolloin kuoret varisevat murusina siivilän läpi.

Huomioi, että märkää marjankuoria ja siemeniä sisältävää seosta ei kannata laittaa paperin päälle kuivumaan. Se tarttuu siihen lujasti kiinni kuivuessaan. Muista myös, että kun puhdistat erityisen pieniä siemeniä, esimerkiksi ahomansikkaa, valitse riittävän pienisilmäinen siivilä, etteivät siemenet huuhtoudu viemäriin. Seuravassa lehdessä jälleen lisää vinkkejä.

Pirkko Kukkola